

Áder János köztársasági elnök

Beszéd a Szent Márton-év megnyitása alkalmából Pannonhalmán

„A krisztusi ember félelem nélkül tud szembenézni minden veszedelemmel, mert tudja, hogy Isten ott áll szolgálja oldala mellett, életben és halálban.”

Eminenciás Bíboros Úr, excellenciás Főpát Úr, tisztelt Bencés Közösség!
Hölgyeim és Uraim!

Ezekkel a szavakkal egy fiatal katona fordult a martalócokhoz, akik életére törtek. Az egyik rabló halálos csapásra emelte baltáját, de keze lehanyatlott. A kérdésre, hogy miért nem süjtött le így válaszolt: „Nem tudtam elviselni az ifjú félelem nélküli, nyugodt tekintetét.”

Tisztelt Ünneplő Közösség!

„Mi volt az, ami Márton életét különlegessé tette?” II. János Pál pápát idézem. „A hitben való bátorsága és a mindenki mással szemben tanúsított nagylelkűsége. (...) Egész életét felebaráti szeretetének szentelte attól a híres éjszakától kezdve, amikor még a keresztség előtt állt, és egy éjszaka szemleútját végezte a legnagyobb téli fagyban.”

A nevezetes jelenetet, ahogy Márton még katonaként megosztja köpenyét a fázó koldussal, minden kor művészei megrajzolták, megfestették a maguk módján. Ezekon a képeken Szent Márton néha nem is egyetlen szegény emberen segít, hanem koldusok hada közepette áll, és már a tekintetével gyógyít. Nem véletlen, hogy halála után hamarosan Európa egyik legtiszteltebb szentje lett. Az első, akinek ehhez nem kellett mártírhalált halnia.

A krónikák bőséggel sorolják erényeit. Természetességével erős közösséget épített, szerény és tiszteletre méltó vezetőként kormányozta a rábízottakat. Példát adott a hősiességre, a félelem nélküli életre, a kitartásra, bátorságra, jólelkűségre. Ezért lett Márton számos élethivatás apostola: katonák védelmezője, betegek gyámola, szerzetesek oltalmazója, királyok lelkiismerete, földművesek és borászok védőszentje. De legfőképpen és mindenekfelett — lett a szolgáló, a felemelő szeretet szentje.

Itt született, Pannóniában, idestova 1700 esztendeje. Élete egészen rövidke részét töltötte ezen a vidéken. Mi, magyarok, mégis a magunkénak valljuk egy római család sarját, Gallia hittérítőjét, Tours városának püspökét.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ezt a hegyet, ahol most vagyunk, Géza fejedelem több mint ezer éve Szent Mártonnak szentelte. Bencés apátságot alapított itt egy erős ország büszke támaszául. Mert tudta, hogy nemcsak a térképen kell megtalálnunk a helyünket. Tudta, hogy a formálódó Európa a királyok patrónusát, a keresztény uralkodói erények őrzőjét tiszteli Szent Mártonban.

És Géza fejedelem erre a jó hagyományra akarta alapozni, ehhez a kultúrához kívánta kötni Magyarországot. Királyá koronázott fia, Szent István intelmeiben jól tükröződik ez az atyai szándék: „Légy türelmes mindenekhez, nemcsak a hatalmasokhoz, hanem azokhoz, akik nem férnek a hatalomhoz. Azután légy erős, nehogy a szerencse túlságosan felvessen, vagy a balsors letaszítson. Légy alázatos is, hogy Isten felmagasztaljon most és a jövőben. Légy majd mértékletes, hogy mértéken túl senkit se büntess vagy kárhóztass. Légy szelíd, hogy sohase harcolj az igazság ellen.”

Pannonhalmán a Bencés Apátság szelleme ugyanezekből az időtálló erényekből táplálkozott. Ezért lettek a pannonhalmi bencések Szent Márton örökségének őrzőivé, s minden történelmi viharban az ország lelki támaszává.

Szent István intésére itt ma sem szűnnek imádkozni „pro stabilitate regni”, „az ország fennmaradásáért”. Hivatásukká lett nemcsak a Regula szerinti élet, de az is, hogy példájukkal figyelmeztessenek minket a változatlan, örök értékekre. Hogy a világtól elvonultan is az emberek szolgálatára legyenek, Szent Mártonhoz híven a munkától „sosem vonakodva”.

E monostor szerzetesei több mint ezer éve tanítják a magyaroknak a keresztény hitet. Ahogy II. János Pál pápa 1996-ban a millenniumát ünneplő Pannonhalmát meglátogatva fogalmazott: „mint hegyre épült város”, mint „fényforrás e vidék és az egész nemzet számára”.

Tisztelt Ünneplő Közösség!

A legenda szerint, amikor Szent Márton egyszer megfékezett egy mérgeskígyót, így szólt: „A kígyók hallgatnak rám, nem úgy az emberek”. Ma, 1700 évvel a születése után nekünk, XXI. századi magyaroknak itt, Európában és a Kárpát-medencében bizonyítanunk kell, hogy hallgatunk a jó szóra. Meg kell mutatnunk, hogy van bennünk figyelem és megértés a körülöttünk élők gondjai iránt. Meg kell mutatnunk, hogy az alázat nem divatjamúlt erény. Hogy egy több mint ezeréves kultúra nem régi, hanem ma is élő alkotóerő. Hogy a hagyomány nemcsak köt a múlthoz, de megtart a jövőben is. Hogy az emberi munkának ma is célja, értelme és becsülete van.

A Szent Márton-év fontos üzenete, hogy gazdag szellemi örökségünk nem csak kulturális értékeket jelent, hanem az erkölcsi tanítások folytatását is. S hogy ebben a gazdag kultúrájú, gyönyörű országban minden adott ahhoz, hogy a jóság és tisztesség közösséget formáljon. S hogy milyen közösségekben élünk, az mindennél jobban függ attól, tudunk-e bátrak és nagylelkűek lenni. Valahogy úgy, miként Szent Mártonra emlékezve egy másik szent, II. János Pál pápa kérte tőlünk a XX. században.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Szent Márton ma is itt van a Pannonhalmi Főapátság több mint ezer évre visszatekintő jelen idejében. Az ősi falakban és a megőrzött szellemiségben. Az imádkozásban épp úgy, mint a mindennapi munkában. És ott van mintegy félszáz magyar település nevében — határon innen és túl.

De Márton velünk van akkor is, amikor a hagyomány szerint áldást kérünk a föld ajándékaira, a megtermelt javakra. És ott lesz a Szent Márton-év minden eseményében. Amikor szorgos kezek ételt osztanak, amikor a hagyomány meg-elevenedik, amikor a beszélgetések az összetartozásunkról szólnak, amikor a művészet megérint minket, amikor közösen emlékezünk, és amikor áldást kérünk a magyarok jövőjére.

Pannonhalma, 2015. november 11.

Fénykép: Horváth Tamás